

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Floremundi Raemundi V. Cl. Olim Consiliarii Regis
Galliarvm Ex Calviniano Catholici Synopsis Omnium hujus
temporis Controversiarum tam inter Lutheranos,
Calvinistas quam alios plurimos. Sive Historia ...**

Raemond, Florimond de

Coloniae Agrippinae, 1655

IV. Solimanus Lutherum videre expetit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10880

cretales. Pergit: Quid malifacit Turca? Occupat provincias, & temporaliter gubernat. Idem Papa facit; & animas nostras & corpora simul deglutit: quod Turca non facit. Hic suam cuique liberam permisit religionem. Id Papa non facit. In epistola vero ad Germaniæ Nobilitatē, Turcarum dominatu ait nihil esse gratius aut acceptius, ut in quo nec Canonicū nec Civile ius locum habeat. Eoque servitutem potius spiritua-lem unius (Pontificis scilicet) excutiendā, quā temporalibus armis alterius (Turcæ nempe) resistendum. In suā: Solimanno potius obediendū quā Carolo. Erasmus ad fratres inferioris Germaniæ scribens, hunc sermonē & hoc vorū ait frequens esse in ore Lutherano- rum, malle se scilicet sub imperio Turcæ non baptizati, quam sub imperio Turcæ baptizati vivere (sic Carolus V. Imperatorem illi appellabant) Hinc adeo factum est, ut plures etiam aaresignani huius se & a, non solum Alcoranū porticum, verum etiam ipsa Turcarum Moschearum adyta ingressi sint, ut infra dicam, quando nobis de Polonia sermo erit.

II. Turcarum Imperatorem Lutherus in quodam contra Caroli Cæsaris Edicta libello, dicit multo prudentiorem esse & iustiorē Christianis Principibus, eoque populū monet, ne vel arma contra eum sumat, vel quidquam in belli sumptus contribuat. Quid enim boni, inquit, evenire ijs potest qui Deum tentant & blasphemant! An non vides, saccum illum vermiū, Imperatorem, iactare se pro vero & supremo Ecclesiæ Catholice defensore? Et alibi, (b) Male, inquit, faciunt, qui contra Turcā arma sumunt. Quod quid aliud est (d sceleratam stropham & sophisticatorem! quam Deo repugnare? qui nos eo tamquam flagello verberat. At non tam religiosus fuit Lutherus, quum Saxonem & Landgraviū contra Carolū V. Imperatorem; aut cum subditos & rusticos contra Principes & Dominos armavit. Quia vero videbat hoc suum thema à plerisque damnati, purgare se volens, scripto edito demonstrat, cum Turcā belligerandum esse, non quidem eo fine, ut ne religionem nostrā contrariam ab ipso accipere cogamur, sed ut à vi & iniuria nos defendamus. Sic etiam sentiunt, sic loquuntur, qui in schola ipsius educati sunt. Huldericum Huttenum audiamus, cuius tam honorificum in Beza Iconibus extat elogium. Me quidem non invito, inquit, fiet, ut Turcis obediamus, qui fortes sunt & iustitia studiosi, & vires suas non religioni propugnanda, sed imperij amplificando impendunt. Et alibi optat, ut Deus Turcā Papā loco

nostris capitibus dominium imponat. Ferox huius hominis ingenium. Beza ait, quum ad cælum antea ipsum extulisset, gloria eius multum obsitisse; quæ tamen ad summum perventura fuerit, nisi in ipso ætatis flore, anno nimirum XXX insignis ille animi ardor antequam maturuerat, subitanea morte fuisset extinctus. Nec vero Lutherus tantum & Huttenus, verum etiam Oecolampadius & alij huius eiusdem voti rei fuerunt, uti passim scripta eorum restantur.

III. In quo illi Arrianorum sequuti sunt exemplum, qui teste Athanasio, cum paganis contra Catholicos Principes fœdera inierunt. Sic etiam Albigenes cum Miramolino Maroci rege, Mahumetano, de Castiliæ rege Catholico communibus armis oppugnando egerunt: quorum insolentia eo usque etiam progressa est, ut Innocentio Papæ nunciari iusserint, propediem se templa qua Roma sunt, in equorum stabula conuersuros. Possem ego quæ novis istis Evangelicis cum Solimanno & Amurathe Turcarum Imperatoribus intercesserint consilia, quæ item Anglorum Reginæ Acatholice Legatus molitus sit, è documentis à fide digno viro acceptis ostendere, tum etiam quomodo Protestantes de Hieremia Patriarcha in exsilium pellendo cum Turca egerint: sed quia hæc ad politicam magis administrationem pertinent, omitto. Sed & hac de re amplior erit dicendi locus, quando nostrorum Evangelicorum vexilla, pulcherrimum illud symbolum, TURCICI POTIUS QUAM PAPISTÆ, &c. præferentia, in conspectu omnium posita videbis. Omitto quæ Launius in Republica sua Christiana scripsit: (e) quæ sane incredibile est aliquid nefciuisse, ut qui Consistoriis illis & Synodis militatibus non semel interfuerit. Sed & vel inuitis miseræ Franciæ calamitates infra nobis exposituris, harum rerum mentio obijcietur. Facere tamen hoc loco non possum, quin memorabilem hanc historiam, & à Veneto quodam Nobili Relationibus suis insertam, & à Manlio quoque in Locis communibus allegaram, recenseam; quamvis eadem in Commentarijs ad Coronam Tertulliani, leuiter & velut extremo digito delibārim.

IV. Anno M D XXXIII, quum Solimannus accepisset, quantas turbas unus monachus in totō Christianorum imperio dedisset, & quod is inter

Kk 3

alia

b Luth. Tom. 2. fol. 49. c. lib. 2. cap. 13.

alia Christianis ne contra Turcas arma ferrent auctor esset; sperans, novum hunc esse Prophetam, a Deo Mahumetis precibus & intercessione in id summum, ut viam ipsi ad reliqua Christiani orbis occupanda sterneret: Germanum hominem civem Hagiensem, qui aulam ipsius sequebatur (hunc Episcopus Rurmundensis, idem narrans, ad Solimannum ab ipso Luthero missum, velle videtur) ad se vocavit, & quis ac qualis esset ille Lutherus de quo tam multa dicerentur percontatus est: quot annos esset natus, quæ ipsius esset doctrina, &c. in primis vero mirum ipsi videbatur, immo miraculi loco habebat, quod non iam dudum à Pontifice & Imperatore è vivis esset sublatus. De quibus singulis cum ille respondisset, hominem scilicet esse tum temporis ferè quinquagenarium; ac simul ingens illud atque atrox inter Christianos ab hoc monacho proleminatum dissidium exposuisset: Solimannus exclamans: *O magnum, inquit, virum! qui Christianam Republicam brevi, opinor, ad ruinam impellet. Atque utinam ille aliquanto esset iunior! Si mea quidem vellet uti opera, bonum me & liberalem dominum experiretur.* Ajunt, quum hæc Solimanni verba Luthero narrata essent, eum signo crucis manu facto, exclamasse: *(d) Ah! à tali & tam liberali domino custodiat me Deus!* Unam tantum rem in Lutherana religione Turcæ displicuisse Erasmus ait, quod nimirum velut individuas comites rebelliones & seditiones haberet annexas, quæ tandem victos & victores simul perdant,

*uno totamq; sepulcro
Contumulent patriam.*

Hinc etiam Solimannus sapiens ceteroqui Princeps, ut Hungarica testatur historia, (e) quum accepisset Lutheranos in Transylvaniam, à se nuper occupatam, irrepere, Isabellam reginam, cuius protectionem contra Ferdinandum regem susceperat, monuit, ut si unà cum filio Ioanne bona sua uti velit gratia, istos Nova religionis homines ex omni ditione sua quamprimum expelleret. Nolebat enim perniciosam fementem alibi quam in hostium suorum arvo fieri ac succrescere; quamvis utraque religio nimirum sua & Lutherica affinitatē aliquā inter se habeat, ut alibi ostendam.

V. Illud sane citra mendacium negari non potest, dissidia à Luthero excitata Turcarum res multum promovisse, qui eiusmodi occasionibus non neglexerunt. Et quemadmodum Ro-

manum Imperium nulla res magis ad summum illam supra omnes ceteras gentes magnitudinem evertit, quam domesticæ aliarum Gentium seditiones & discordiæ, quæ externæ potentæ fores aperiant, sic Orthomanicum Imperium ad eam quam nunc videmus & timemus potentiam, per schisma hoc & dissidium religionis præcipue gradum sibi fecit. Nam post Rhodum Christianis eo tempore quo Lutheristorum mundum perturbare incipiebat, (f) ereptam, hoc vel in Christianitatis maritimo everso propugnaculo, alterum quoque terrestre, florentissimum nempe Hungariæ regnum, periclitari statim cœpit, adeoque brevi hostis omnium immanissimi prædæ & libidini fuit relictum. Qui miserabile Hungariæ excidium literis consignarunt, Luthero magnam eius culpæ partem imputant: siquidem Christianis Principibus inter se de nova Lutheri doctrina dimicantibus, Turcæ non solum ultra centum quinquaginta Christianorum millia partim ferro trucidarunt, partim in morte peiorem servitutem adduxerunt, verum etiam Budam, Belgradum, Albam Iuliam, & alias opulentissimas quondam vrbes in suam redegerunt potestatem (g).

VI Notum factum est, nec Sleidanus dissimulat, in omnibus illis primis Imperij conuentibus, Protestantes semper protestando protestatos esse, nisi liberum sibi sua religionis permitteretur exercitium, nulla se contra Turcam, quamvis ipsorum caputibus proxime imminerem, auxilia collaturos. Hæc ipsorum Anno M D X X X in comitijs Augustanis vox fuit & protestatio, quæ etiam in omnibus qui deinde celebrati sunt conventibus repetierunt. Immo tum quoque, quando Vienna à trecentis Turcarum millibus obsessa, non Germania tantum, sed & universa Europa in extremo versabatur periculo, Protestantes ociosi tantarum calamitatum Germaniæ, velut extremam aleam tum iacentis, spectatores fuerunt. Quod si ea urbs à Turcis expugnata fuisset, nihil sane erat quod illis obstat, quominus ad Rhenum usque fines suos proferrent, & ferro flammaque omnia popularentur. Transylvaniæ quoque amissionem Lutheranorum seu Protestantium bello acceptâ ferendam esse, idè Hungaricarum

d Man. lin. Loc. commun. e Bellefor. Cosmograph. 16179. Tomo. 2. f. Vide Straph. de Luth. inter se concord. folio 419. g Sleidan. libro 18.